

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. spalio 11 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Gedimino Sagačio ir Algirdo Taminsko,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **sinteresuoto asmens advokatų profesinės bendrijos „Triniti Jurex“ vadovės V. V.** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2023 m. vasario 14 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo antstolio Donato Kisieliaus pareiškimą dėl baudos skyrimo už antstolio reikalavimų nevykdymą, suinteresuoti asmenys advokatų profesinė bendrija „Triniti Jurex“, V. V., A. K. (A. K.), uždaroji akcinė bendrovė „Spectro Finance“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių atsakomybės taikymą už antstolio reikalavimo pateikti informaciją nevykdymą, taip pat vykdymo proceso metu teismui pateiktų pareiškimų nagrinėjimo tvarką, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėjas antstolis D. Kisielius prašė skirti advokatų profesinės bendrijos „Triniti Jurex“ (toliau – ir Bendrija) vadovei (seniūnei) V. V. periodinę iki 300 Eur baudą už kiekvieną antstolio D. Kisieliaus 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymo Nr. S-22-174-16211 nevykdymo ar klaidymo vykdyti dieną, baudą skaičiuojant nuo 2022 m. rugsėjo 30 d. iki antstolio 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymo Nr. S-22-174-16211 visiško įvykdymo dienos.
3. Pareiškėjas nurodė, kad 2021 m. spalio 25 d. patvarkymu priėmė vykdyti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 20 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2-2581-577/2021. Šia nutartimi pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės ieškovės UAB „Spectro Finance“ reikalavimams užtikrinti – areštuoti atsakovui A. K. nuosavybės teise priklausančias nekilnojamieji ir (ar) kilnojamieji daiktai, o jų nesant ar esant nepakankamai, turinės teisės ir lėšos, priklausančios atsakovui A. K. ir esančios pas atsakovą arba trečiuosius asmenis, neviršijant 794 983,21 Eur sumos, leidžiant atsakovui iš areštuotų lėšų kiekvieną mėnesį disponuoti gaunamomis pajamomis, neviršijančiomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto vienos minimaliosios mėnesinės algos dydžio, bei atsiskaityti su ieškove. Vykdydamas minėtą nutartį, antstolis 2021 m. spalio 25 d. sudarė turto aprašą, šiuo areštuotas įvairūs A. K. (toliau – ir skolininkas) turtas, įskaitant ir skolininko turtingas teises į bet kokias gautas ar ateityje gautinas lėšas iš trečiųjų asmenų (nustatytas 485 982,71 Eur dydžio arešto mastas).
4. Antstolis, iš Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros gavęs informaciją, kad 2020 m. rugsėjo 4 d. buvo įmokėtas 770 000 Eur užstatas už skolininką, o 2020 m. rugsėjo 24 d. užstatas grąžintas jo davėjui ir šiuo metu Generalinės prokuratūros depozitinėje sąskaitoje yra 2020 m. lapkričio 30 d. Bendrijos už skolininką įmokėtas 700 000 Eur dydžio užstatas, 2021 m. lapkričio 3 d. patvarkymu įpareigojo Bendriją pateikti duomenis apie šių užstatų (lėšų) kilmę.
5. Bendrijos vadovė advokatė V. V. 2021 m. lapkričio 10 d. antstoliui raštu informavo, kad Bendrijos į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą už skolininką sumokėta 700 000 Eur suma nėra jo nuosavybė ir šios lėšos Bendrijai nebuvo pervestos iš skolininko vardu atidarytos sąskaitos (sąskaitų); šio užstato (lėšų) kilmė nebus atskleista, nes tai yra Bendrijos ir jos kliento (trečiojo asmens) paslaptį sudaranti informacija.
6. 2021 m. gruodžio 23 d. antstolio patvarkymu Bendrija įpareigota pateikti antstoliui šiuos duomenis: skolininkui A. K. išrašytų PVM sąskaitų faktūrų ir gautų mokėjimo pavedimų už A. K. suteiktas teises paslaugas nuo 2021 m. spalio 20 d. iki informacijos pateikimo dienos kopijas; nurodyti, ar buvo (yra) gauti avansiniai mokėjimai už skolininką A. K. nuo 2021 m. spalio 20 d. iki informacijos pateikimo dienos; jeigu taip, pateikti šių mokėjimo pavedimų kopijas – nurodyti, ar 2019 m. gruodžio 11 d. sudarytos teisiųjų paslaugų teikimo sutarties Nr. TPSN/19-156 pagrindu, ar savo iniciatyva skolininko A. K. sutuoktinė A. S. yra atlikusi Bendrijai kokius nors mokėjimus; jeigu taip, pateikti šių mokėjimų pavedimų kopijas.
7. Skolininkas pateikė skundą dėl 2021 m. gruodžio 23 d. antstolio patvarkymo. Antstolis šio skundo netenkino ir persiuntė jį nagrinėti teismui. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. vasario 23 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2YT-5730-862/2022, kuri palikta nepakeista Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 14 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2S-1073-432/2022, netenkintas skolininko skundas.
8. Antstolis 2022 m. gegužės 9 d. kreipėsi į teismą su prašymu skirti Bendrijos vadovei iki 300 Eur dydžio baudą už kiekvieną antstolio 2021 m. lapkričio 3 d. ir 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymų nevykdymo dieną. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. gegužės 13 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2VP-15662-820/2022 antstolio pareiškimą patenkino iš dalies – Bendrijos vadovei paskyrė vienkartinę 500 Eur dydžio baudą už antstolio 2021 m. lapkričio 3 d. patvarkymo Nr. S-21-174-23731 ir 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymo Nr. S-21-174-27168 nevykdymą valstybės naudai, baudą išieškant iš jos asmeninių lėšų. Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartimi civilinėje byloje

Nr. e2S-1757-855/2022 Vilniaus miesto apylinkės 2022 m. gegužės 13 d. nutartis palikta nepakeista. Bendrijos vadovė 2022 m. rugpjūčio 11 d. Vilniaus miesto apylinkės teismui pateikė pranešimą, kuriuo informavo, jog 2022 m. rugpjūčio 11 d. apmokėjo jai paskirtą baudą.

9. Bendrija 2022 m. rugsėjo 14 d. pateikė atsakymą į antstolio 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymą, tačiau nepateikė 2021 m. lapkričio 3 d. antstolio patvarkymu reikalaujamų duomenų. Dėl to antstolio 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymu Bendrija pakartotinai įpareigota pateikti duomenis apie užstatą (lėšų), sumokėtų į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą už A. K., kilmę. Bendrija 2022 m. rugsėjo 30 d. raštu dar kartą atsisakė pateikti tokius duomenis, nurodydama, kad tai yra Bendrijos ir jos kliento paslaptį sudaranti informacija.
10. Pareiškėjo teigimu, kadangi Bendrija toliau nevykdo antstolio reikalavimų, darytina išvada, jog vienkartinė 500 Eur dydžio bauda yra neefektyvi, todėl Bendrijos vadovei skirtina ne fiksuoto dydžio, bet periodinė iki 300 Eur bauda už kiekvieną antstolio patvarkymo nevykdymo dieną.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

11. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. gruodžio 7 d. nutartimi antstolio D. Kisieliaus pareikimą patenkino iš dalies – paskyrė advokatų profesinės bendrijos „Trinitis Jurex“ vadovei V. V. 600 Eur baudą už antstolio D. Kisieliaus 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymo Nr. S-22-174-16211 nevykdymą valstybės naudai, išieškant baudą iš V. V. asmeninių lėšų.
12. Teismas nurodė, kad 2022 m. rugsėjo 30 d. atsakyme į antstolio 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymą Nr. S-22-174-16211 Bendrija iš esmės kvestionavo šio patvarkymo teisėtumą, reikalavo jo teisinio pagrindimo, tačiau antstolio pareikalautų duomenų apie užstatą (lėšų) kilmę nepateikė, taigi antstolio patvarkymo neįvykdė. Antstolis vykdė Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 20 d. nutartį, šį nutartį yra vykdytinas ir vykdomasis dokumentas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 584 straipsnio 1 dalies 1 punktas), antstolis turėjo teisę reikalauti informacijos apie skolininko turą, taigi ir už skolininką sumokėto užstatą (lėšų) kilmę, todėl nėra pagrindo teigti, jog 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymas Nr. S-21-174-27163 yra neteisėtas. Šio patvarkymo teisėtumas neginčytas paduodant skundą dėl antstolio veiksmų, jo turinys iš esmės atkartoja 2021 m. lapkričio 3 d. patvarkymo Nr. S-21-174-23731 turinį. Teismas pažymėjo, kad šioje byloje pagal antstolio pareikimą dėl baudos Bendrijos vadovei už antstolio patvarkyme nurodytų reikalavimų nevykdymą paskyrimo sprendimas ne antstolio atliktų veiksmų ir vykdymo procese priimtų sprendimų teisėtumo klausimas, o galiojančio ir nepanaikinto, tad privalomo visiems vykdymo procese dalyvaujantiems asmenims, patvarkymo nevykdymo klausimas. Teismas konstatavo, kad Bendrijos vadovė be pateisinamų priežasčių neįvykdė antstolio patvarkymo.
13. Teismas, atsižvelgdamas į tai, jog nors dėl Bendrijos vadovės nubaudymo vykdomojoje byloje kreipiamasi antrą kartą, tačiau 2022 m. lapkričio 14 d. nutartimi ieškinys paliktas nenagrinėtas, o 2021 m. spalio 20 d. nutartimi pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės panaikintos, bet ši nutartis nėra įsiteisėjusi, nusprendė, kad nėra pagrindo skirti antstolio prašomo dydžio periodinę baudą. Skiriama bauda savo dydžiu turi atitikti pažeidimo sunkumą ir pasiekti tikslą – užtikrinti realų antstolio teisėtų reikalavimų vykdymą, todėl Bendrijos vadovei skirtina vienkartinė 600 Eur bauda už antstolio patvarkymo nevykdymą.
14. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal pareiškėjo antstolio D. Kisieliaus, suinteresuotų asmenų advokatų profesinės bendrijos „Trinitis Jurex“ vadovės V. V. ir UAB „Spectro Finance“ atskiruosius skundus, 2023 m. vasario 14 d. nutartimi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 7 d. nutartį paliko nepakeistą.
15. Apeliacinės instancijos teismas netenkino suinteresuoto asmens V. V. prašymo bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Teismas nurodė, kad tiek pareiškėjas, tiek suinteresuoti asmenys išsamiai išdėstė savo argumentus, detalios aprašė bylai reikšmingas aplinkybes ir pateikė jų vertinimą. Teismas pažymėjo, kad antstolio pareikimas dėl baudos skyrimo iš esmės už tų pačių antstolio reikalavimų nevykdymą Bendrijos vadovei jau buvo nagrinėtas pirmosios instancijos teisme bei peržiūrėtas apeliacine tvarka, taigi pareiškėjo ir ieškovotojo argumentai, susiję su įpareigojimo teisėtumu ir pagrindais skirti baudą Bendrijos vadovei V. V., iš esmės yra grindžiami *res judicata* (galutinis teismo sprendimas) ir prejudicinę galią turinčiomis aplinkybėmis. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad byloje esančių duomenų pakanka tam, kad būtų galima įvertinti skundžiamo teismo procesinio sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą.
16. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad tiek Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartimi išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022, tiek šiuo atveju buvo sprendžiamas klausimas tarp tų pačių šalių, dėl baudos Bendrijos vadovei skyrimo teisėtumo ir pagrįstumo už antstolio reikalavimo pateikti duomenis apie užstatą kilmę nevykdymą. 2021 m. lapkričio 3 d. patvarkymas Nr. S-21-174-23731 ir 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymas Nr. S-22-174-16211 savo turiniu yra analogiški. 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymas iš esmės priimtas formaliai, siekiant pakartotinai paraginti Bendriją vykdyti antstolio reikalavimą. Be to, V. V. atskirajame skunde nurodė tą pačią antstolio reikalavimų nevykdymo priežastį (argumentą) – antstolio prašoma pateikti informacija yra advokato profesinė paslaptis – kaip ir išnagrinėtame skunde civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022.
17. Apeliacinės instancijos teismas, atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes ir į tai, kad Bendrija neskundė antstolio 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymo CPK 510–512 straipsniuose nustatyta tvarka, nusprendė, jog nagrinėjamu atveju Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022 konstatuotos aplinkybės, paneigiančios argumentus, kad antstolio prašoma pateikti informacija yra advokato profesinė paslaptis, turi prejudicinį faktų galią, todėl minėti Bendrijos vadovės argumentai pakartotinai nevertintini.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai, pareiškimas dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo

18. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo V. V. prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 7 d. nutartį ir Vilniaus apygardos teismo 2023 m. vasario 14 d. nutartį bei klausimą išspręsti iš esmės priimančią naują sprendimą (nutartį) – atimesti antstolio prašymą skirti baudą V. V. visa apimtimi. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 18.1. Teismai pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.116 straipsnio 4 dalies, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 5 straipsnio, 19 straipsnio 2 dalies, 46 straipsnio 1–3, 5 dalių ir Lietuvos advokatų etikos kodekso 8 straipsnio nuostatas, nes nevertino, jog antstolis patvarkymais prašė informacijos, sudarančios advokato profesinę paslaptį. Šios informacijos atskleidimas gali sukelti tiek materialinę, tiek ir drausminę advokato atsakomybę. Teismai neatsižvelgė į tai, kad advokatui ir advokatų profesinei bendrijai taikoma pareiga saugoti ir neatskleisti advokato profesinių paslaptį, todėl, net esant galiojančiam ir nuginčytam antstolio patvarkymui, advokato profesinė paslaptis negali būti atskleista. Teisės aktuose nėra nustatyta, kad antstolio patvarkymas gali būti pagrindas atskleisti advokato profesinę paslaptį.
 - 18.2. Aplinkybės dėl advokato profesinės paslapties kaip svarbios priežasties nebuvo vertintos priimančią nutartį anksčiau nagrinėtoje civilinėje byloje dėl baudos V. V. skyrimo, t. y. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 13 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2VP-15662-820/2022 ir Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022. Minėtomis nutartimis buvo sprendžiamas baudos skyrimo už kitus patvarkymus klausimas. Tai reiškia, kad priimančią minėtas nutartis nebuvo nustatyti prejudiciniai faktai dėl advokato profesinės paslapties kaip svarbios priežasties neteikti antstoliui

informacijos pagal patvarkymą, taip pat minėtos nutartys neturi *res judicata* galios šioje civilinėje byloje.

- 18.3. Antstoliui iš Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 20 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e2-2581-577/2021 dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, kurios pagrindu pradėta vykdomoji byla Nr. 0174/21/01580, buvo ir yra žinoma, kad A. K. Lietuvoje buvo sulaikytas pagal Jungtinių Amerikos Valstijų prašymą dėl teisinės pagalbos, o Bendrija A. K. pirmiausia gina būtent šiuo – baudžiamojo jo persekiojimo – atvejų. Taigi bet koks informacijos apie A. K. ir jo atstovų (gynėjų) veiksmus rinkimas pirmiausia yra rinkimas informacijos apie vykstantį išteisininį tyrimą, o tai yra *per se* (savaime) draudžiama tretiesiems asmenims (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 247 straipsnis).
- 18.4. Teismai pažeidė suinteresuoto asmens V. V. teisę būti išklausyti, nes ji bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu apskritai nebuvo išklausyta (nei žodžiu, nei raštu), o apeliacinės instancijos teisme savo poziciją galėjo išdėstyti tik raštu atskirajame skunde. V. V. tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismo prašė skirti žodinį teismo posėdį ir išnagrinėti bylą išklausius jos paaiškinimus, tačiau teismai į tokią jos prašymą neatsižvelgė.
19. Suinteresuotas asmuo A. K. prisidėjimu prie kasacinio skundo prašo patenkinti V. V. kasacinį skundą; įtraukti į bylą Lietuvos advokatūrą kaip išvadą teikiančią instituciją; priimti papildomus dokumentus: 2023 m. balandžio 13 d. UAB „Spectro Finance“ atstovės prašymą dėl vykdomojo dokumento grąžinimo ir vykdomosios bylos Nr. 0179/23/22683 kopijos perdavimo; antstolio Roberto Vasiliausko 2023 m. balandžio 14 d. patvarkymą dėl vykdomosios bylos užbaigimo ir elektroninio vykdomojo dokumento grąžinimo Nr. S-23-179-8744.
20. Suinteresuotas asmuo UAB „Spectro Finance“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti V. V. kasacinį skundą; priteisti iš V. V. UAB „Spectro Finance“ patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 20.1. Teismų procesiniai sprendimai, priimti ankstesnės bylos procese, turi prejudicinę galią šios bylos procese, nes dalyvauja tie patys asmenys; ankstesnės bylos procese buvo sprendžiami fakto klausimai, ar Bendrija tinkamai įvykdė analogiško turinio patvarkymą, ar Bendrijos vadovės nurodomi argumentai dėl antstolio reikalaujamos informacijos priskyrimo advokato profesinei paslaptčiai gali būti vertinami kaip svarbios priežastys, pateisinančios antstolio reikalaujamos informacijos neteikimą.
- 20.2. Kasacinio teismo praktika patvirtina, kad priežastimis, pateisinančiomis antstolio reikalavimo dėl informacijos pateikimo nevykdymą, gali būti pripažįstamos dvejopo pobūdžio aplinkybės: 1) faktinės aplinkybės, objektyviai eliminuojančios galimybę pateikti reikalaujamą informaciją (pvz., reikalaujama informacija nėra išlikusi, asmuo nebeturi reikalaujamos informacijos ir pan.); 2) teisinės aplinkybės, t. y. įstatymuose nustatyti draudimai teikti atitinkamą informaciją. Šios aplinkybės kvalifikuotinos kaip išimtys iš bendrosios taisyklės, todėl negali būti aiškinamos plačiai, t. y. antstolio reikalavimas dėl informacijos pateikimo gali būti nevykdomas tik tiek, kiek tokio reikalavimo nevykdymo galimybė tiesiogiai išplaukia iš įstatymo ir kasacinio teismo praktikos, aiškinančios įstatymą.
- 20.3. Lietuvos advokatų etikos kodeksas yra Lietuvos advokatūros, kaip asociacijos, vidaus teisės aktas. Tai nėra teisės aktas, apibrėžiantis visuotinai pripažįstamą ir taikomą informacijos, sudarančios advokato profesinę paslaptį, atskleidimo pagrindų sąrašą. Advokato profesinės paslapties apsaugos garantija nėra absoliuti ir gali būti ribojama, kai tai yra teisėta ir būtina reikalinga demokratinėje visuomenėje (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2145-556/2020).
- 20.4. Antstolio reikalavimai yra privalomi visiems asmenims ir turi būti įvykdyti per nustatytą terminą. Vadinas, antstolio reikalavimas dėl informacijos, kuri yra reikalinga, kad būtų įvykdytas antstolio žinioje esantis teismo procesinis sprendimas, pateikimo yra teisėtas pagrindas riboti advokato profesinės paslaugos apsaugos garantiją.
- 20.5. Pernelyg platus Advokatūros įstatymo 46 straipsnio 5 dalies normos aiškinimas, t. y. pripažinimas, kad bet kokia informacija, susijusi su klientu, sudaro advokato profesinę paslaptį, sudarytų sąlygas piktnaudžiauti advokato profesinės paslapties apsaugos garantija ir eliminuoti bet kokios informacijos, t. y. net ir tokios informacijos, kuri yra visiškai nesusijusi su kliento pavedimo vykdymu, sklaidą. Informacija apie užstatų, sumokėtų skolininko naudai į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą, kilmę yra nesusijusi su kliento pavedimo pagal sutartį vykdymu. Vadinas, antstolio reikalaujama informacija nesudaro advokato profesinės paslapties.
- 20.6. Žodinio bylos nagrinėjimo būtinumas yra pripažįstamas tik išimtiniais atvejais, kai, teismo vertinimu, rašytinis nagrinėjimas nėra pakankamas fakto ir teisės klausimams, turintiems esminę reikšmę bylai išnagrinėti, išspręsti. Bendrijos vadovė tiek savo 2022 m. gruodžio 6 d. prašyme, tiek vėlesniuose procesiniuose dokumentuose, įskaitant ir kasacinį skundą, taip ir nepagrindė, kokiems fakto ir teisės klausimams, turintiems esminę reikšmę bylai išnagrinėti, išspręsti yra būtinas žodinis nagrinėjimas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl atsakomybės taikymo už antstolio reikalavimo pateikti informaciją nevykdymą

21. CPK 18 straipsnyje įtvirtintas teismo sprendimo, nutarties, įsakymo ir nutarimo privalomumo principas, įgyvendinamas, be kita ko, antstoliui vykdamas teismo sprendimą. Antstolis yra valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis). CPK 634 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad antstolis privalo savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus. Be to, antstoliui taikytinas profesinio rūpestingumo standartas, be kita ko, suponuoja, kad rūpestingas antstolis turi būti aktyvus vykdymo procese, reaguoti į vykdymo kliūtis ir dėti visas reikiamas protingas pastangas tam, kad jos būtų pašalintos (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugsėjo 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-479-248/2015; 2020 m. kovo 18 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-85-403/2020 19 punktą).
22. Šiame kontekste taip pat akcentuotini pagrindinių žmogaus teisių apsaugos standartai, įtvirtinti Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje, kurioje pabrėžiama, kad antstolio patvarkymo vykdytinumas yra neatsiejamai susijęs su fundamentalia asmens teise į teismą (Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalis); Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi saugomas galutinių, privalomųjų teismo sprendimų vykdymas (žr. 2002 m. balandžio 18 d. sprendimo byloje *Ouzounis ir kiti prieš Graikiją*, peticijos Nr. 49144/99, 21 punktą); teisė į tokių sprendimų vykdymą yra neatskiriama „teisės į teismą“ dalis (žr. 1997 m. kovo 19 d. sprendimo byloje *Hornsby prieš Graikiją*, peticijos Nr. 18357/91, 40 punktą). Priešingu atveju Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies nuostatos netektų savo veiksmingumo (žr. 2002 m. gegužės 7 d. sprendimo byloje *Burdov prieš Rusiją*, peticijos Nr. 59498/00, 34 ir 37 punktus).

„Teisė į teismą“ taip pat apima laikinųjų apsaugos priemonių, kurių buvo imtasi prieš priimančią galutinį sprendimą, vykdymą (žr. 2018 m. sausio 11 d. sprendimo byloje *Sharxhi ir kiti prieš Albaniją*, peticijos Nr. 10613/16, 92 punktą). Valstybė turi pozityvią pareigą organizuoti galutinių sprendimų, priimtų privačių asmenų ginčuose, vykdymo sistemą taip, kad ji būtų veiksminga tiek teisiskai, tiek praktiškai (žr. 2005 m. birželio 7 d. sprendimo byloje *Fuklev prieš Ukrainą*, peticijos Nr. 71186/01, 84 punktą; 2019 m. rugsėjo 24 d. nutarimo byloje *Fomenko ir kiti prieš Rusiją*, peticijų Nr. 2140/05 ir kt., 171–181 punktus).

23. Tam, kad antstolis galėtų tinkamai atlikti įstatymu jam pavestas funkcijas priverstinio vykdymo procese, CPK 585 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta antstolio reikalavimų privalomumo taisyklė – antstolio reikalavimai vykdyti sprendimus, pateikti turimą informaciją apie skolininko turtingumą padėti, susipažinti su sprendimams vykdyti būtinais dokumentais ar susilaikyti nuo veiksmų, galinčių trukdyti vykdyti sprendimus, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, privalomi visiems asmenims ir turi būti įvykdyti per antstolio nustatytą terminą.
24. Viena esminių sėkmingo išieškojimo sąlygų yra skolininko turto suradimas, todėl antstoliui suteikta teisė reikalauti pateikti informaciją apie skolininko turtingumą padėti ir susipažinti su sprendimui įvykdyti būtinais dokumentais. Antstolio teisė gauti informaciją detalizuota Antstolių įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje. Joje nustatyta, kad antstolis, atlikdamas šio įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas, turi teisę neatlygintinai gauti iš Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų, valstybės kadastrų, registrų ir informacinių sistemų, bankų ir kitų finansų įstaigų, kitų fizinių ir juridinių asmenų reikalingus duomenis, nepaisant jų pateikimo formos ir būdo, dokumentų nuorašus, kompiuterinių laikmenų duomenis ar jų kopijas apie skolininko turtingumą, lėšas, pajamas, išlaidas ir veiklą bei kitus duomenis, reikalingus antstolio funkcijoms atlikti.
25. Įstatymo nuostatos, įtvirtinančios antstolio teisę rinkti ir gauti informaciją, reikalingą antstolio funkcijoms atlikti (konkrečiu atveju – įvykdyti teismo nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo), neriboja šaltinių, iš kurių ši informacija gali būti gaunama, išskyrus bendrąjį antstolio veiklai taikytiną reikalavimą laikytis teisėtumo principo ir nepažeisti vykdymo proceso dalyvių teisių ir teisėtų interesų (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-341-823/2021 31 punktą). Pastebėtina, kad teisėti antstolio reikalavimai yra privalomi ne tik proceso šalims, bet ir kitiems asmenims (ne tik vykdymo proceso dalyviams) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. kovo 23 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-111-421/2023 19 punktą).
26. Asmeniui, kuris nevykdo antstolio reikalavimo ar kitaip kliudo antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus, antstolio arba vykdymo proceso šalių prašymu teismas pritaiko procesinio poveikio priemones – baudas (CPK 585 straipsnio 2 dalis, 616 straipsnis). Tokia bendro pobūdžio taisyklė suponuoja, kad šios procesinės atsakomybės subjektas yra kiekvienas asmuo, kuriam antstolis, neviršydamas jam suteiktų galių, įstatymų nustatyta tvarka pateikia reikalavimus atlikti vykdomuosius dokumentus. Paprastai tai yra baudinio pobūdžio procesinė teisinė sankcija, skiriama už proceso pažeidimus ir išieškoma iš valstybės biudžetą (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 22 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-62-695/2017 24 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Jeigu antstolio reikalavimo nevykdo ar kitaip antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus kliudo juridinis asmuo, šio straipsnio 2 dalyje nustatytą baudą teismas gali skirti juridinio asmens vadovui arba kitam už sprendimo įvykdymą atsakingam asmeniui (CPK 585 straipsnio 3 dalis).
27. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad, sprendžiant klausimus dėl atsakomybės taikymo pagal CPK 585 straipsnio 2 dalį, asmuo gali būti nepripažintas kaltu, jei atsisakė teikti informaciją dėl svarbių priežasčių, t. y. svarbios priežastys, dėl kurių informacija nebuvo ir negali būti pateikta: faktinės ar teisinės aplinkybės, dėl kurių objektyviai informacija negali būti pateikta, pavyzdžiui, asmuo tokios informacijos neturi, jos neturi, ji neišsaugota ir pan. Svarbia priežastimi nelaikoma aplinkybė, kad, asmens, atsisakančio teikti informaciją, nuomone, antstoliui perduodama informacija gali būti šio panaudota pažeidžiant įstatymus ar tam tikrų asmenų teises ar teisėtus interesus. Asmuo, privalantis pagal įstatymą teikti informaciją pagal antstolio reikalavimą, turi įstatymą vykdyti ir neturi teisės atsisakyti ją teikti antstoliui, sprendžiamas už antstolį, ar jam informacija reikalinga, ar ji bus panaudota pagal įstatymus (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 25 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-385-219/2018 25 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
28. CPK 585 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad antstolio reikalavimo privalomumo išimtis gali nustatyti įstatymai. Tai reiškia, kad įstatymais gali būti apribota ir nustatyta, jog konkretus asmuo neprivalo teikti informacijos, jog apie tam tikrą turtingumą negali būti teikiama informacija, ar kitokie ribojimai ar draudimai teikti informaciją antstoliui, arba įstatymo pagrindu dėl to gali būti nuspręsta teismo (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 27 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-270/2011). Pavyzdžiui, antstolio reikalavimo privalomumo išimtis nustatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 177 straipsnio 1 dalyje, įtvirtinančioje ikiteisminio tyrimo duomenų neskelbtinumą (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-340-469/2021 33 punktą).
29. Taigi asmeniui procesinė atsakomybė pagal CPK 585 straipsnio 2 ar 3 dalį netaikytina, jeigu nustatoma, kad egzistavo faktinės (pvz., informacija neišsaugota) ar teisinės (pvz., įstatyme nustatytas aiškus draudimas teikti informaciją) aplinkybės, dėl kurių objektyviai antstolio reikalaujama informacija negalėjo būti pateikta (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. kovo 23 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-111-421/2023 30 punktą).
30. Remdamasi aptartomis proceso teisės normomis ir jas aiškinant suformuota teismų praktika, teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai, nagrinėdami antstolio pareiškimą, turėjo nustatyti, ar suinteresuoto asmens APB „Trinitis Jurex“ vadovė V. V. nevykdė antstolio teisėtų reikalavimų, o jeigu nevykdė, tai dėl kokių priežasčių, ir ar buvo jos kaltė bei visi teisiniai pagrindai skirti CPK 585 straipsnio 2 dalyje nustatytą baudą už antstolio reikalavimų nevykdymą. Pastebėtina, kad vien ta aplinkybė, jog antstolio patvarkymas dėl informacijos pateikimo nebuvo skundžiamas CPK 510–512 straipsniuose nustatyta tvarka, savaime nesudaro pagrindo taikyti sankciją už šio patvarkymo nevykdymą, nenustačius ir neįvertinus pirmiau nurodytų aplinkybių.
31. Nagrinėjamoje byloje sprendžiamas klausimas dėl pakartotinio baudos skyrimo Bendrijos vadovei už antstolio įpareigojimo pateikti duomenis apie užstatą (lėšų), Bendrijos sumokėtų į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą už skolininką A. K., kilmę nevykdymą. Šį įpareigojimą antstolis nustatė 2021 m. lapkričio 3 d. patvarkymu, vykdydamas teismo nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių – skolininko A. K. turto, esančio pas jį arba trečiuosius asmenis, arešto, neviršijant 794 983,21 Eur sumos. Bendrija 2021 m. lapkričio 10 d. antstolį raštu informavo, kad į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą už skolininką sumokėta 700 000 Eur suma nėra jo nuosavybė ir šios lėšos Bendrijai nebuvo pervestos iš skolininko vardu atidarytos sąskaitos (sąskaitų); šio užstatą (lėšų) kilmę nebus atskleista, nes tai yra Bendrijos ir jos kliento (trečiojo asmens) paslaptį sudaranti informacija. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 13 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2VP-15662-820/2022, iš dalies patenkinus antstolio pareiškimą, Bendrijos vadovė paskirta vienkartinė 500 Eur dydžio bauda už, be kita ko, minėto 2021 m. lapkričio 3 d. patvarkymo nevykdymą valstybės naudai, baudą išieškant iš jos asmeninių lėšų. Ši nutartis įsiteisėjo Vilniaus apygardos teismui 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022 atmetus suinteresuoto asmens V. V. atskirąjį skundą ir palikus skundžiamą pirmosios instancijos teismo nutartį nepakeistą. Bendrijos vadovė jai paskirtą baudą sumokėjo. Antstolio 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymu Bendrija pakartotinai įpareigota pateikti duomenis apie užstatą (lėšų), sumokėtų į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą už A. K., kilmę. Bendrija 2022 m. rugsėjo 30 d. raštu dar kartą atsisakė pateikti tokius duomenis, nurodydama, kad tai yra Bendrijos ir jos kliento paslaptį sudaranti informacija.
32. Nagrinėjami atveju iš esmės nėra ginčo, kad Bendrija neįvykdė antstolio reikalavimo pateikti duomenis apie užstatą (lėšų), Bendrijos sumokėtų į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą už skolininką A. K., kilmę. Bendrija, atsakydama į antstolio patvarkymus, ir jos vadovė V. V. atskirajame skunde kaip vieną iš priežasčių, dėl kurių atsisakė pateikti antstoliui minėtus duomenis, nurodė įstatyme nustatytą advokato pareigą neatskleisti profesinės paslapties.
33. Pagal CK 1.116 straipsnio 4 dalį, informacija pripažįstama profesine paslaptimi, jei ją pagal įstatymus ar sutartį privalo saugoti tam tikros profesijos asmenys (advokatai, gydytojai, auditoriai ir kt.). Šią informaciją tie asmenys gauna atlikdami jiems įstatymų ar sutarčių nustatytas

pareigas. Atvejus, kuriais profesines teises ir pareigas atliekant gauta informacija nepripažįstama profesine paslaptimi, nustato įstatymai.

34. Kliento paslapties neatskleidimas yra vienas iš pagrindinių advokatų veiklos principų, įtvirtintų Advokatūros įstatymo 5 straipsnyje. Advokato įsipareigojimas saugoti profesines paslaptis įtrauktas ir į advokato priesaikos tekstą (Advokatūros įstatymo 19 straipsnio 2 dalis). Pagal Advokatūros įstatymo 46 straipsnio 5 dalį, advokato profesinę paslaptį sudaro kreipimosi į advokatą faktas, sutarties su klientu sąlygos, kliento suteikta informacija ir pateikti duomenys, konsultacijos pobūdis bei pagal kliento pavedimą advokato surinkti duomenys, taip pat kitas advokato ir kliento bendravimo (susitikimų, korespondencijos, pokalbių telefonu ar kitų formų bendravimo) turinys.
35. Advokatas taip pat privalo laikytis Lietuvos advokatų etikos kodekso reikalavimų (Advokatūros įstatymo 39 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Lietuvos advokatų etikos kodekso, patvirtinto Lietuvos advokatūros 2016 m. balandžio 15 d. visuotinio advokatų susirinkimo sprendimu ir paskelbto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2016 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. 1R-133, 8 straipsnyje yra išsamiau reglamentuotos advokato teisės ir pareigos, susijusios su kliento paslaptimi. Jame, be kita ko, nustatyta, jog advokatas turi užtikrinti, kad visa kliento suteikta ir vykdančiam kliento pavedimą advokato gauta informacija bus saugoma kaip advokato profesinė paslaptis (Lietuvos advokatų etikos kodekso 8 straipsnio 2 dalis); advokatas privalo imtis priemonių, kad be kliento sutikimo advokato profesinę paslaptį sudaranti informacija nebūtų panaudota prieš klientą, paviešinta ar kitaip atskleista, išskyrus teisės aktuose ir šio straipsnio 4 dalyje nurodytus atvejus arba kai tai būtina kliento pavedimui tinkamai atlikti (Lietuvos advokatų etikos kodekso 8 straipsnio 3 dalis); advokatas turi teisę be kliento sutikimo atskleisti advokato profesinę paslaptį sudarančią informaciją, kai tai neišvengiamai būtina: 1) žmogaus gyvybei išsaugoti; 2) kliento, jo įpėdinio ar teisių perėmėjo teisėms ir teisėtiems interesams apsaugoti; 3) apginti advokato teises ginčė su klientu, tačiau tik ta apimtimi, kuri būtina ginčui teisingai išspręsti (Lietuvos advokatų etikos kodekso 8 straipsnio 4 dalis).
36. Taigi šios nutarties 33–35 punktuose nurodytas teisinis reglamentavimas patvirtina advokato profesinės paslapties apsaugos užtikrinimo svarbą; apibrėžia, kokio pobūdžio informacija laikoma advokato profesine paslaptimi; nustato išimtinis atvejus, kai advokatas turi teisę be kliento sutikimo atskleisti advokato profesinę paslaptį sudarančią informaciją. Pažymėtina, kad Advokatūros įstatymo ir Lietuvos advokatų etikos kodekso reikalavimų (įskaitant ir pareigą saugoti profesinę paslaptį) pažeidimas gali būti pagrindas taikyti advokatui drausminę atsakomybę (Advokatūros įstatymo 52 straipsnio 1 dalis, Lietuvos advokatų etikos kodekso 15 straipsnis).
37. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys taip pat į tai, kad ir EŽTT teikia ypatingą reikšmę advokato teisės į profesinę paslaptį pažeidimo pavojui, nes jis gali pakenkti tinkamam teisingumo vykdymui. Tiesa, teisininkų profesinė paslaptis nėra absoliuti ir ją gali nusverti kitos svarbios priežastys, tačiau išimtis turi būti griežtai apibrėžtos ir lydimos tinkamų ir pakankamų garantijų nuo piktnaudžiavimo, ir, svarbiausia, neturi daryti poveikio kliento gynybos teisėms (pvz., *mutatis mutandis* (su būtiniais (atitinkamais) pakeitimais) 2012 m. gruodžio 6 d. sprendimas byloje *Michaud prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 12323/1 – dėl ribojimo proporcingumo aspektų, informacijos pobūdžio ((ne)esamų sąsajų su gynybos funkcija) ir pan.; taip pat 2016 m. birželio 16 d. sprendimas byloje *Versini-Campinchi ir Crasnianski prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 49176/11, ir kt.).
38. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau nurodytą teisinį reglamentavimą, konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai, sprenddami ginčo klausimą dėl baudos skyrimo pagal antstolio pareiškimą, turėjo vertinti, ar suinteresuotų asmenų Bendrijos ir jos vadovės V. V. nurodytos teisinės aplinkybės, susijusios su advokato pareiga neatskleisti profesinės paslapties, gali būti laikomos svarbia priežastimi, dėl kurios objektyviai antstolio reikalaujama informacija negali būti pateikta. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismai, kaip matyti iš skundžiamų procesinių sprendimų turinio, tokių aplinkybių netyrė ir nevertino, dėl suinteresuotų asmenų Bendrijos ir jos vadovės V. V. argumentų, susijusių su advokato pareiga neatskleisti profesinės paslapties, iš esmės nepasisakė, taip pat nevertino, ar antstolio reikalaujama pateikti informacija gali būti laikoma advokato profesine paslaptimi pagal Advokatūros įstatymo 46 straipsnio 5 dalyje nustatytą reglamentavimą.
39. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje tik nurodė, kad analogišku argumentu, jog antstolis reikalavo informacijos, sudarančios advokato profesinę paslaptį, Bendrijos vadovė rėmėsi civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022, kurioje buvo nagrinėjamas ankstesnis antstolio pareiškimas skirti jai baudą dėl analogiško patvarkymo nevykdymo; minėtoje byloje priimta ir įsiteisėjusi Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartis turi prejudicinę galią, todėl šis Bendrijos vadovės argumentas pakartotinai nevertintinas.
40. Teisėjų kolegija pažymi, kad kasacinis teismas, pasisakydamas dėl CPK 182 straipsnio 2 punkto aiškinimo ir taikymo, yra suformulavęs tokias pagrindines taisykles: prejudiciniais faktais laikytinos kitoje byloje įsiteisėjusio teismo sprendimu nustatytos aplinkybės; prejudicinių faktų galią tokios aplinkybės turi tik tuo atveju, kai abiejose bylose bet kokių procesinių statusu dalyvauja tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teisinius padarinius ir nedalyvavusiems byloje asmenims; pirmesnėje civilinėje byloje nustatyti faktai pripažintini prejudiciniais tik tada, kai jie toje byloje buvo įrodinėjimo dalykas ar bent jo dalis, svarbu, kad įrodinėjamas faktas būtų reikšmingas abiejose bylose. Tik nustatius visas nurodytas sąlygas, yra pagrindas kitoje civilinėje (administracinėje) byloje nustatytas aplinkybes pripažinti prejudiciniais faktais (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. kovo 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-84-421/2019 39 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Vien tai, kad išnagrinėtoje byloje apie aplinkybę, dėl kurios faktinės prejudicijos daromos išvados, pasisakyta, tačiau ta aplinkybė nebuvo tos bylos nagrinėjimo dalykas ar jo dalis, savaime nesudaro pagrindo teigti, kad pagal CPK 182 straipsnio 2 punktą atsiranda to fakto prejudicija. Svarstant, ar dėl konkretaus teismo sprendime paminėto fakto atsirado jo prejudicija, reikia įvertinti, koks tiksliai faktas ar aplinkybės buvo nustatomi teismo sprendimu, atsižvelgiant į nagrinėjamą ginčą (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-377-695/2017 31 punktą).
41. Skundžiamoje nutartyje apeliacinės instancijos teismas teisingai nurodė, kad tiek Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022, tiek nagrinėjamoje byloje buvo sprendžiamas iš esmės toks pat ginčo klausimas tarp tų pačių byloje dalyvaujančių asmenų, t. y. dėl baudos Bendrijos vadovei skyrimo už antstolio reikalavimo pateikti duomenis apie užstatų (lėšų) kilmę nevykdymą. Nors minėtoje ankstesnėje byloje buvo prašoma skirti baudą už 2021 m. lapkričio 3 d. patvarkymo Nr. S-21-174-23731 nevykdymą, o šioje byloje – už 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymo Nr. S-22-174-16211 nevykdymą, sutiktina su apeliacinės instancijos teismo vertinimu, kad abu šie patvarkymai savo turiniu yra analogiški, 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymas priimtas siekiant pakartotinai paraginti Bendriją vykdyti minėtą antstolio reikalavimą.
42. Skundžiamoje nutartyje apeliacinės instancijos teismai taip pat teisingai nurodė, kad suinteresuotas asmuo V. V. atskirajame skunde nurodė tą pačią antstolio reikalavimų nevykdymo priežastį (argumentą) – antstolio prašoma pateikti informacija yra advokato profesinė paslaptis – kaip ir išnagrinėtame atskirajame skunde civilinėje byloje Nr. e2S-1757-855/2022. Taigi šios aplinkybės buvo įrodinėjimo dalykas abiejose bylose. Tačiau pažymėtina, kad iš Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 13 d. nutarties ir Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutarties, priimtų minėtoje civilinėje byloje pagal ankstesnį antstolio pareiškimą dėl baudos skyrimo Bendrijos vadovei, matyti, jog pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai toje byloje nevertino, ar antstolio reikalaujama pateikti informacija gali būti laikoma advokato profesine paslaptimi pagal Advokatūros įstatymo 46 straipsnio 5 dalyje nustatytą reglamentavimą, taip pat nevertino aplinkybių, susijusių su pareiga neatskleisti advokato profesinės paslapties, kaip pagrindo atsisakyti vykdyti antstolio reikalavimą. Dėl to teisėjų kolegija nesutinka su skundžiamoje nutartyje apeliacinės instancijos teismo padaryta išvada, kad įsiteisėjusi Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 4 d. nutartis aptariamam ginčo aspektu turi prejudicinę galią šioje byloje sprendžiant klausimą dėl pakartotinio baudos skyrimo Bendrijos vadovei už antstolio įpareigojimo pateikti duomenis apie užstatų (lėšų), Bendrijos sumokėtų į Generalinės prokuratūros depozitinę sąskaitą už skolininką A. K., kilmę nevykdymą. Kadangi ankstesnėje byloje minėtos aplinkybės, susijusios su pareiga neatskleisti advokato profesinės paslapties, iš esmės nebuvo vertinamos, o Bendrija šiais argumentais rėmėsi kaip priežastimi atsisakyti vykdyti ir 2022 m. rugsėjo 27 d. patvarkymą, dėl kurio nevykdymo antstolis šioje byloje prašė pakartotinai skirti baudą Bendrijos vadovei, teismai, nagrinėdami šį ginčo klausimą, turėjo

pasisakyti dėl tokių argumentų vertinimo.

43. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad netinkamas šioje nutartyje nurodytų proceso teisės normų taikymas ir nukrypimas nuo kasacinio teismo praktikos yra pagrindas panaikinti skundžiamus pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus (CPK 346 straipsnio 2 dalies 1, 2 punktai, 359 straipsnio 3 dalis). Šie proceso teisės normų pažeidimai laikytini esminiais ir jie negali būti pašalinti apeliacinės instancijos teisme. Kaip minėta, byla nagrinėję teismai neįvertino šios nutarties 38 punkte nurodytų reikšmingų aplinkybių ir argumentų, kuriais remdamiesi suinteresuoti asmenys Bendrija ir jos vadovė V. V. grindė savo poziciją dėl atsisakymo pateikti antstolio reikalaujamą informaciją ir atitinkamai antstolio pareiškimo dėl baudos skyrimo nepagrįstumo. Tai reiškia, kad bylos esmė nebuvo tinkamai atskleista, o ginčo klausimas turi būti nagrinėjamas iš naujo beveik visa apimtimi naujais aspektais. Dėl to byla perduotina iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui (CPK 360 straipsnis).
44. Iš naujo būtų nagrinėjantis teismas turi atsizvelgti į šioje nutartyje pateiktus išaiškinimus dėl būtinų ištirti ir įvertinti reikšmingų aplinkybių, susijusių su pareiga neatskleisti advokato profesinės paslapties, kuriais remiantis buvo atsisakyta vykdyti antstolio reikalaujamą dėl informacijos pateikimo bei nesutinkama su antstolio pareiškimu dėl baudos skyrimo (žr. šios nutarties 38 punktą).

Dėl vykdymo proceso metu teismui pateiktų pareiškimų nagrinėjimo tvarkos

45. Kasaciniame skunde nurodoma, kad teismai pažeidė suinteresuoto asmens V. V. teisę būti išklausytai, nes ji bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu apskritai nebuvo išklausyta (nei žodžiu, nei raštu), o apeliacinės instancijos teisme savo poziciją galėjo išdėstyti tik raštu atskirajame skunde, nors ji tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismo prašė skirti žodinį teismo posėdį.
46. EŽTT praktikoje, kuria remiamasi ir kasaciniame skunde, yra suformuluoti bendrieji principai dėl teisės į žodinį procesą. Nagrinėjant bylą pirmos ir vienintelės instancijos teisme teisė į viešą bylos nagrinėjimą (Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis) apima teisę į žodinį bylos nagrinėjimą, išskyrus atvejus, kai esama išimtinų (išskirtinių) aplinkybių, pateisinančių tokio nagrinėjimo nebuvimą. Nagrinėjant bylą dviejose instancijose, paprastai bent vienoje instancijoje toks posėdis turi būti surengtas, jei tokių išimtinų aplinkybių nėra (žr. EŽTT 2020 m. gegužės 28 d. sprendimo byloje *Evers prieš Vokietiją*, peticijos Nr. 17895/14, 94 punktą). EŽTT yra pripažinęs tokias išimties aplinkybes (t. y. nurodęs, kad rašytinis bylos nagrinėjimas pateisinamas) bylose, kuriose nebuvo patikimumo klausimų ar ginčijamų faktų, dėl kurių reikėtų žodinio posėdžio, ir teismas gali teisingai ir pagrįstai išspręsti bylą, remdamasis byloje esančiais duomenimis, ir bylose, susijusiose su grynai teismo ar labai techninio pobūdžio klausimais (žr. EŽTT 2018 m. lapkričio 16 d. sprendimo byloje *Ramos Nunes De Carvalho E SA prieš Portugaliją (DK)*, peticijų Nr. 55391/13, 57728/13, 74041/13, 190 punktus). EŽTT praktika atskleidžia, kad nacionalinis teismas turi pateikti atsisakymo surengti žodinį bylos nagrinėjimą motyvus (žr. EŽTT 2018 m. kovo 13 d. sprendimo byloje *Mirovni Inštitut prieš Slovėniją*, Nr. 32303/13, 44 punktą; 2016 m. lapkričio 8 d. sprendimo byloje *Pönkä prieš Estiją*, Nr. 64160/11, 37–40 punktus).
47. Su supaprastintais procesais susijusiose bylose (pvz., dėl nedidelių sumų išieškojimo) EŽTT yra pažymėjęs, kad šie procesai palengvina teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą ekonomiško ir operatyvumo požiūriu, atitinkamai Konvencijos valstybės narės gali nuspręsti, kad tokie procesai turi būti vykdomi rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai teismas mano, kad žodinis nagrinėjimas būtinas, arba kai šalis to prašo (tačiau teismas gali atmesti tokį prašymą). Tokie procesai turi atitikti teisingo bylos nagrinėjimo principus, užtikrinamus Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi, visų pirma priimanč sprendimus dėl žodinio bylos nagrinėjimo būtinumo, įrodymų rinkimo priemonių ir įrodymų rinkimo apimtį (žr. EŽTT 2016 m. lapkričio 8 d. sprendimo byloje *Pönkä prieš Estiją*, Nr. 64160/11, 30 punktą).
48. Vadovaujantis CPK 593 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatomis, pareiškimais dėl baudų skyrimo CPK VI dalyje nustatytais atvejais nagrinėjami rašytinio proceso tvarka nepranešus suinteresuotiems asmenims, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta, kad žodinis nagrinėjimas būtinas.
49. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad antstolio pareiškimą dėl teismo sprendimo neįvykdymo, pateiktą CPK 585 straipsnio pagrindu, nagrinėjantis teismas turi CPK 593 straipsnyje įtvirtintą diskreciją spręsti dėl proceso formos; teismas turi nagrinėti bylą žodiniame posėdyje, kai tai būtina reikšmingoms bylos aplinkybėms išaiškinti, o rašytinis procesas tam nepakankamas; bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka gali būti pripažintas proceso teisės pažeidimu, sudarančiu pagrindą panaikinti teismo sprendimą, kai tai atitinka CPK 329 straipsnyje įtvirtintą esminio proceso teisės normų pažeidimo kriterijų – jeigu dėl šio pažeidimo galėjo būti neteisingai išspręsta byla (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 4 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-45-469/2016 31 punktą).
50. Pagal CPK 336 straipsnio 1 dalį, apeliacinės instancijos teismas atskirąjį skundą nagrinėja rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai ši skundą nagrinėjantis teismas pripažįsta, kad būtinas žodinis nagrinėjimas. CPK 322 straipsnyje nustatyta, kad dalyvaujantys byloje asmenys apeliaciniame skunde, atsiliepime į apeliacinį skundą arba pareiškime dėl prisidėjimo prie apeliacinio skundo gali pateikti motyvuotą prašymą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, tačiau šis prašymas teismui nėra privalomas. Ši taisyklė taikytina ir nagrinėjant bylas pagal atskiruosius skundus (CPK 338 straipsnis).
51. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad bylos nagrinėjimą žodinio proceso tvarka lemia tokio proceso būtinybės konstatavimas, o išimtinė teisė ją konstatuoti skirta teismui. Byloje dalyvaujančių asmenų prašymas nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka pats savaime nesuponuoja žodinio proceso būtinumo (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 4 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-539/2013).
52. Teisėjų kolegija, atsizvelgdama į nurodytas įstatymo nuostatas, EŽTT ir kasacinio teismo praktiką, konstatuoja, kad šiuo atveju nėra pagrindo spręsti, jog antstolio pareiškimas dėl baudos skyrimo suinteresuotam asmeniui V. V., taip pat jos atskiras skundas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria iš dalies patenkintas minėtas antstolio pareiškimas, išnagrinėti pažeidžiant tokios kategorijos bylą nagrinėjimo tvarką. Be to, š bylos medžiagos matyti, kad suinteresuotas asmuo V. V. tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismams teikė prašymus dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka, taigi nėra pagrindo pripažinti, jog šiuo atveju buvo nepagrįstai suvaržytos jos procesinės teisės žinoti apie prieš ją pradėtą teisminį procesą ir jame dalyvauti. Bylą nagrinėję teismai procesiniuose sprendimuose motyvavo, dėl kokių priežasčių atmėta suinteresuoto asmens V. V. prašymus skirti žodinį bylos nagrinėjimą, t. y. kad antstolis teismui pateikė vykdomosios bylos medžiagą, iš kurios matyti suinteresuoto asmens Bendrijos atsakymai į antstolio paklausimus ir patvarkymus; byloje dalyvaujantys asmenys savo argumentus išsamiai išdėstė procesiniuose dokumentuose. Dėl to aptariamas kasacinio skundo argumentas atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53. Suinteresuotas asmuo UAB „Spectro Finance“ pateikė prašymą priteisti 3026,69 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame procese, atlyginimą iš suinteresuoto asmens A. K. Kasaciniam teismui nusprendus bylą perduoti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, bylinėjimosi išlaidų, įskaitant ir šalių patirtas išlaidas kasaciniame procese, paskirstymo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui.

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2023 m. vasario 14 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 7 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą Vilniaus miesto apylinkės teismui nagrinėti iš naujo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Gediminas Sagatys

Algirdas Taminskas